

PARLEM-NE

JOAN SOLÀ

Gran esdeveniment (2/2)

hauria pogut imaginar-se que el diàleg amb Espanya que deu anys més tard ell mateix propugnarà com a president de la Generalitat seria molt difícil i acabaria en l'actual fracàs.

En un moment de *Mamá cumple cien años*, després d'una relació sexual fracassada, la dona retreu a l'home: "No hi ha dones frígides; hi ha homes incompetents". Recordo com si fos ara que quan al seu moment vaig veure la pel·lícula al cine, el públic es va posar a aplaudir en sentir la sentència. No és una frase de Saura, evidentment. N'ignore l'autor, però llavors ja era famosa entre el feminisme que tot just s'iniciava. Una afirmació masculista, mirada amb l'òptica d'ara i fins i tot amb l'òptica de llavors, perquè pressuposa que la dona és, pel que fa al sexe, un ésser passiu que deixa la seva satisfacció en mans de la *competència* de l'home. Carlos Saura, que antic que s'ha fet.

De vegades atrapo, també a la televisió, les comèdies que el cine espanyol va donar al mercat entre els anys cinquanta i setanta. Moltes són horroroses: guerxes, indignes... Algunes no, però, com unes quantes d'artesanals i molt ben escrites, interpretades i fotografiades dels anys cinquanta; unes altres, més endavant, de la sèrie que va fer Paco Martínez Soria i fins i tot unes de triades d'aquells pallassos que es deien Pajares, Esteso o Ozores i no diguem López Vázquez, tenen més vigor i se situen en escenaris més reconeixidors que els turments transcendents i sense vistes a l'exterior de Carlos Saura i uns quants com Carlos Saura. El dia que la Filmoteca revisi i contextualitzi les pel·lícules que dic i que llavors bescantàvem com si fossin obra de Francisco Franco Bahamonde en persona tindrem una sorpresa. No inviten a cap diàleg amb l'Espanya que presenten ni les dones hi fan cap bon paper però són molt més entretingudes i fàcils de passar avall. *

Com els deia, el volum 7, ara en premsa, de les *Obres completes* de Fabra és un volum totalment dedicat a les *Converses filològiques*, que són, diguem-ho clar, sense exageracions i sense complexos, un dels conjunts científics i alhora populars més admirables de l'Europa del segle XX. I tanmateix fins avui no en posseïem una edició completa, digna i fiable. Els directors i l'equip de responsables del volum ens hem proposat que aquest sigui la nineta dels ulls del projecte, i alhora sabem que serà de gran utilitat per als estudiosos i per a tots els interessats en la llengua en general. Els el descriu amb el detall que puc.

Joan A. Argenter presenta l'obra en el conjunt de la codificació del català i en el context metodològic i ideològic europeu, en el qual es refereix, per exemple, als casos de l'italià, del noruec, del grec, del txec o de l'hongarès. Com a singularitat, les *Converses* són obra d'un individu però alhora s'emmarquen de ple dins el procés institucional i polític de codificació emprès per l'Institut. El català que tímidament treia el cap en l'època, ho feia estiregassat entre l'enlluernament d'una llengua medieval molt mal coneguda i les tendències a escriure més a la moderna,

amb models sobretot castellans i d'una llengua popular afortunadament viva pertot (camp i ciutat) però no treballada formalment. Fabra des dels primers moments deixa veure tres puntals sòlids de la seva feina: no fa una obra més o menys sentimental sinó d'intenció nacional, política, per recuperar plenament aquest aspecte fonamental del nostre poble; però la fa amb una sòlida coneixença dels grans corrents científics de l'època, de la dita llengua medieval nostra i de la història de les altres llengües romàniques; i finalment, no es proposarà una tasca merament científica sinó absolutament pràctica per a l'ús de totes les necessitats de la comunitat, i sempre confiant en el suport dels escriptors i del periodisme.

Joaquim Rafel, el responsable màxim del text, explica les vicissituds per les quals aquest corpus ha passat durant un segle. Entre altres reproduccions més esporàdiques, hi ha hagut les edicions parcials de l'Editorial Regia (1924), de París (1946), controlades per l'autor, de l'Editorial Barcino (1954-56, la més coneguda i influent, però alhora molt manipulada) i de l'Editorial Edhasa (1983-84), feta pel mateix Rafel però inacabada. Explicats els criteris d'edició, aquest volum inclou unes útils llistes de cor-

respondències entre aquesta edició i la de la Barcino. Les clàssiques *Converses* conegudes eren 840 peces (1919-28). Però ara s'hi han afegit en apèndix 75 peces més de contingut similar publicades des del 1905 fins arran mateix de la mort de l'autor, a l'exili (1947). Rafel afegeix al peu de les *converses* dos tipus d'informació: sobre les edicions anteriors i sobre les variants del text.

Josep Murgades i Maria Toldrà, a part d'haver resseguit la premsa de l'època, com ja els vaig dir, fan al conjunt tres tipus més d'anotacions, tan difícils com útils: localitzen les edicions i els passatges exactes que feia servir Fabra en les nombroses aportacions de textos medievals, en donen també les possibles variants i aclareixen qualsevol detall de referències internes a premsa, autors, llibres o tendències contemporànies.

Toni Tobella indexa tots els textos de Fabra (els dels col·laboradors s'indexaran al final de tots els volums) en una triple llista: de mots estudiats per Fabra, inclosos els rebutjats; de conceptes i de noms propis (autors, obres, entitats).

Finalment, i de moment excepcionalment, aquest volum es podrà consultar immediatament per internet. Esperem que a la llarga aquesta facilitat s'estendrà a tota l'obra. *

MOTACIONS

MÀRIUS SERRA

Pler?

El Masnou és ple de cases adossades, com tantes poblacions costaneres que han acollit munions de barcelonins en les últimes dècades. Això propicia que els masnovins de soca-rel provin de reforçar la seva identitat amb alguns detalls lingüístics. Passegeu-vos-hi amb un senyal de trànsit que prohibeixi anar a més de 90 per hora i feu pronunciar aquesta xifra a tothom. Els masnovins de soca-rel diran *nouranta*, amb una neutra que transformarà el 9 en *nau*. Els 9vinguts, en canvi, pronunciaran *nu* la primera síl·laba de *noranta*. Demaneu-li al masnoví de soca-rel que us digui "Aquí hi ha moltes noies boniques" a la seva manera i us deixarà anar un genú "Aquí hi ha pler de noies". Convideu-lo a escriure-ho en un paper. Hi escriurà *ple*. No pas *pler*, sinó *ple*. La pronúncia d'aquesta variant del *plaer* (*pler*: molt; *a pler*: de gust) ha degenerat en una etimologia popular que l'acosta al *ple*. Fins i tot s'han arribat a encunyar expressions noves com "ple de riure", com volent dir *riure molt* o *un tip de riure*. El lingüista Lluís de Yzaguirre, masnoví nouvingut, va divulgar aquesta confusió al butlletí *Gent del Masnou* i als masnovins de soca-rel no els va agradar pler. *

L'ULL DE L'AGULLA
DANIEL BOADA